

práce než jejím duchem a směrem: tu mohl pro svou zásadu theologie prosté, nespekulativní, ke křesťanskému životu obrácené očekávat obecný souhlas.

Střízlivost se jeví i v ukázce Blahoslavovy *biblické exegeze*, jakou podal [1566] příležitostným výkladem třinácté kapitoly Zjevení. Odmítá tu katolického pamfletistu, jenž známé číslo 666 z konce této kapitoly vykládal na Luthera. Neoplácí rovnou měrou, ale dovodí, že by k řešení záhady, kdo je tu přímo míněn [pokud k němu vůbec lze dospět] bylo potřeba velmi dobré znalosti římských i církevních dějin, bedlivého studia knihy Zjevení a biblických knih jí příbuzných a zejména postižení vlastního smyslu těchto řečí. Nevedou přece na prvním místě k označení určitého nepřítele církve jako spíše k utvrzení věřících pro často opakovanou hrůzu pronásledování. Hojnost literárních odkazů, kterými tato krátká práce Blahoslavova oplývá, dokazuje zároveň, že jeho zdržlivost a stálý poukaz k prostému smyslu Písem není zástěrou nevědomosti či vědecké povrchnosti, ale skutečným, vnitřně zdůvodněným východiskem jeho bohosloví.

V Ivančicích, kde tamní bratrský dům Blahoslav označoval krycím jménem „in horto“ [v zahradě] nebo „in insula“ [na ostrově], byla hned po jeho příchodu [1558] zřízena kněžská škola. Nový senior věnoval mnoho sil a literární práce *výchově budoucích kněží*. Vedle knížky „O vyvolení Božím“ napsal pro ně někdy po r. 1560 spisek „Anvolimator“ [čili zpětně: Rota milovná], aby učedníky a jáhny napomenul k mravní čistotě a varoval před pokušením těla; „kde se začnou zlatá pouta a lahodná vězení, tu vůně hříchů vůni smrti ploditi bude“. Podobný cíl sledoval již starším „Spisem o zraku, jak člověk zrakem, to jest viděním a hleděním, sobě nebo jiným škoditi může“ [1550]. Sám nadpis svědčí, jak v bratrském humanistovi trvala mravní bdělost, ba i asketická nedůvěra k tomuto světu. Dodejme, že Blahoslav zůstal při pravidle kněžského celibátu. Dvojím spisem učil mladé kazatele kázat. Zachoval se jen druhý z nich, „Vady kazatelů“, dobře disponovaný do čtyř dílů, ve kterých vytýká vady ve věcech, v jejich uspořádání, v řeči a nakonec radí, jak těch všech nezpů-

sobů utíkat. Úsměvná kritika se zde pojí s hojnými praktickými radami ve spis dodnes živě působivý.

Na práci předchozích Starších, hlavně na odkaz B. Lukáše, jež tak často s úctou připomínal, navázal ivančický senior také prací, kterou z pověření Bratří věnoval [od r. 1555] *bratrské písní*. Od vydání kancionálu Rohova [1541] přibýlo mezi Bratry mnoho písní; i sám útisk těžkých časů je vzbudil jako nové projevy víry protřibené zkouškami. Vedoucí Bratří neměli k nim zprvu mnoho důvěry, poznali však přece v nových písních nový dar Boží, ovšem s tím, že církev je povinna zkoušet je, než je připustí do sborového zpěvu. Blahoslavovi se rozumělo, že vedle kontroly dogmatické musí být i forma protřibena; pověděli jsme již, že takové revise neušetřil ani písně Augustovy. Opravoval i výraz starších zpěvů bratrských. Také jejich autorství hleděl vyšetřit. S nemalou bedlivostí tak připravil dvojí nové vydání *bratrského kancionálu*, jenž nadále nesl název „Písně chval božských“. I obsahově byl založen na kancionále Rohově. Převzal téměř všechny jeho písně, k nimž však přistoupilo na 250 nových. K 735 písním je tu přes 450 nápěvů. Z autorů jsou zastoupeni zejména B. Lukáš 117 písněmi, Augusta 140, Blahoslav 70, Adam Šturm 38, Martin Michalec 32, Havel Dřevínek 18 atd. Bratrský původ zpěvníku je označen podpisem Starších za předmluvou, důležitou zmínkami o starších bratrských kancionálech. Po prvé tiskl nový kancionál r. 1561 někdejší bratrský tiskař litomyšlský Alexander Ujezdecký v Šamotulech u Poznaně pod ochranou polského velmože Lukáše z Górk. Po druhé vyšel r. 1564 již v tiskárně, kterou Bratří z podnětu Blahoslavova zřídili v Ivančicích [1562]. Smělý ilegální podnik tu byl možný při dobré vůli majitele města Pertolda z Lipé, Bratřím přes občasné projevy panské povýšenosti nakloněného; jeho choť náležela mezi ony Sestry, které i ve smíšeném manželství stály věrně při Jednotě a prostředkovaly jí ochranu svých manželů. Blahoslav činil značné nároky na literární a uměleckou výši textu i tisku, když byl přípravě nové knihy zpěvů věnoval tolik let bedlivé práce. Jiní členové zpěvníkové komise ani tiskař B. Václav Solín, kněz, nesdíleli však v plné míře jeho touhu po jazykové a hudební čistotě kancionálu k jeho